

Pictolezen

Pictolezen gaat niet vanzelf. Het moet worden aangeleerd. Het is belangrijk te weten wanneer je met pictolezen kunt beginnen, hoe je het kunt uitbreiden en waar de mogelijkheden liggen om geleidelijk over te stappen naar het lezen van letterschrift, het uiteindelijke doel.

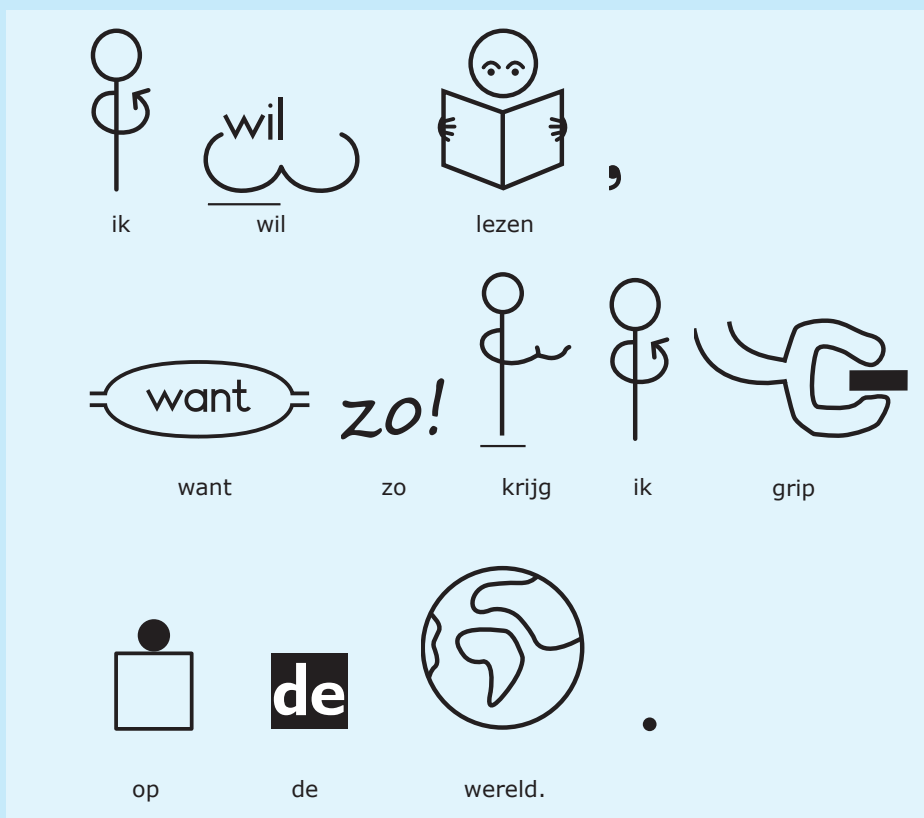
Van beeldbewustzijn naar schriftbewustzijn

Het begint met het beeldbewustzijn, het moment waarop een mens, vaak al op zeer jonge leeftijd, op een foto zijn opa herkent, of zijn stoel. Het herkennen van een dergelijke afbeelding is de eerste stap op weg naar de bewustwording dat er een afgeleide wereld bestaat die met beeld wordt weergegeven. Foto's kijken en herkennen is de eerste belangrijke stap op weg naar het schriftbewustzijn. Daarna komen de prentenboeken, waarbij het gaat om het interpreteren van beeld. De afbeeldingen in het prentenboek vertellen een verhaal. De voorlezer helpt bij het 'lezen', ofwel het interpreteren van de prenten.

Het schriftbewustzijn ontwaakt op het moment dat iemand naar tekst wijst en vraagt: 'Wat staat daar?' Dit is het begin van de bewustwording dat er tekens zijn die blijkbaar met een code ontcijferd kunnen worden. De persoon aan wie de vraag gesteld wordt kent blijkbaar die code, want deze persoon leest steeds dezelfde woorden bij het lezen van de tekst. En als iemand anders dezelfde tekst voorleest, dan klinkt dat ook precies hetzelfde.

Om deze reden is voorlezen zo belangrijk. Niet vanwege het verhaal, maar vanwege het feit dat alle voorlezers van hetzelfde verhaal, dezelfde woorden zeggen in dezelfde volgorde! Dit feit maakt nieuwsgierig want dat wil de toekomstige lezer ook kunnen: de code ontcijferen en het verhaal vertellen. Dit eerste schriftbewustzijn wordt op een vanzelfsprekende wijze aangewakkerd via de manier waarop onze voorouders het schrift ontdekten: vanuit het beeldschrift.

Beeldschrift helpt de objectiviteit in het woord te ontdekken en het begrip te generaliseren: het picto voor stoel staat voor alle stoelen, het picto van opa kan de opa van ieder kind zijn. Gaandeweg vindt zo de objectivatie plaats die nodig is om geschreven tekst te kunnen interpreteren. Objectiveren en generaliseren worden terecht als belangrijke leesvoorwaarden gezien. Evenals het kunnen volgen van de leesrichting. Met pictolezen wordt op een vanzelfsprekende wijze aan die voorwaarden gewerkt.

Een picto aanleren

Eerst het woord, dan het beeld

Het leren lezen van een picto begint bij het woord dat bij het picto hoort. Eerst moet dit woord worden genoemd en, indien nodig, uitgelegd. Pas daarna wordt het picto getoond en besproken. Wie het andersom doet zal spoedig ontdekken wat dan de consequenties kunnen zijn. Namelijk dat het picto vanuit een onbedoelde associatie anders wordt benoemd dan gewenst. Zo las een jongen met autisme altijd 'tulp' als hij het ik-picto zag. De docent had eerst het picto getoond en de associatie met het woord 'tulp' was al gelegd nog voordat de docent het bijbehorende woord had kunnen noemen.

Opbouw

Breid de pictowoordenschat in het begin picto voor picto uit. Begin met tweewoordszinnen. Maak daarna zinnen die uit drie woorden bestaan. Voeg vervolgens de lidwoorden en de meest concrete voorzetsels toe. Daarna kunnen de zinnen langer en de woorden abstracter worden.

Voorlezen en bijwijzen

Bij het leren lezen van pictozinnen en verhalen is het een goede strategie om de tekst eerst voor te lezen en inhoudelijk te bespreken. Is de tekst begrepen? Daarna volgt het samen lezen terwijl er nauwkeurig wordt bijgewezen. Uiteindelijk wordt de tekst zelfstandig gelezen. In groepsverband is het digibord een prima middel om klassikaal een tekst voor te bereiden.

Een verhaal op maat maken

De pictoschrijver is een middel bij uitstek om verhalen op maat te maken, passend bij de belangstelling, het taalniveau en de mate van leesvaardigheid van de persoon voor wie het pictoverhaal bestemd is. Uit hoeveel woorden mag een zin bestaan? Hoe concreet moeten die woorden zijn? Welke picto's kunnen al vervangen worden door lettertekst?

Uiteindelijk kunnen er verhalen met lettertekst geschreven worden waarbij er alleen af en toe nog een picto wordt gebruikt om een bepaald woord te verduidelijken.

Overige gebruiksmogelijkheden

Leren spreken in zinnen.

Met behulp van pictolezen kan het spreken in zinnen worden bevorderd. Het begint met zinnen als: Joop staat, Joop zit, Joop ligt, Joop eet. Dan volgen meer personen: Opa staat, opa zit, opa ligt, opa eet. En meer werkwoorden: Oma loopt, moeder drinkt, Miep holt, vader fietst. Driewoordszinnen: Joop eet ijs, vader drinkt koffie. En lidwoorden: De vogel fluit, het varken knort. De voorzetsels: Op de fiets, in de doos, onder de kast. Vierwoordszinnen: Moeder kijkt naar vader, de aap eet banaan, de muis loopt weg. Vijfwoordszinnen: De vogel zit in de boom, de auto rijdt naar de fabriek, enzovoort.

Het oefenen van de werkwoordsvervoeging

Oefen de werkwoordsvervoegingen met behulp van de pictoschrijver en maak leesoefeningen zoals: Ik loop naar school en vader loopt naar de fabriek. Ik drink melk en moeder drinkt koffie.

Maak werkbladen om het voltooid deelwoord te oefenen:
Ik heb melk gedronken. Vader is naar de fabriek gereden.

Zet verhalen om in de verleden tijd:
Ze at een appel. De appel was rot. Ze werd ziek. De dokter kwam (of de prins).

Het aanleren van de zinsontleding

Leer wat vragende voornaamwoorden zijn door zinnen met een vragend voornaamwoord in pictotaal aan te bieden. Het is in één oogopslag duidelijk wat de vragende voornaamwoorden zijn. Doe hetzelfde met de aanwijzende voornaamwoorden, de bezittelijke voornaamwoorden, de werkwoorden, de stam, enz.

Het leren van de Nederlandse taal

Voor wie het Nederlands als taal wil leren is het pictolezen een prachtig middel om de structuur van de zinnen en de betekenis van de woorden te doorzien. Pictolezen voorkomt dat er een tussentaal, zoals bijvoorbeeld het Engels nodig is om de Nederlandse woorden uit te leggen. Het oefenen van bijvoorbeeld de lidwoorden en de voltooid deelwoorden wordt met pictolezen een stuk eenvoudiger.

Dyslexie

Dyslexie kun je ook met pictolezen niet voorkomen of verhelpen, maar mensen met dyslexie geven wel aan dat pictolezen hen enorm helpt om de eigenheid van SCHRIFT te doorgronden. Ook is pictolezen een prachtig alternatief voor wie geen letterschrift kan lezen.

'Nu weet ik waar letters voor nodig zijn', zei ooit een dyslecticus tegen me, 'als ik vroeger had leren pictolezen, dan was mijn leven heel anders verlopen.'

Analfabetisme en laaggeletterdheid

Als er op allerlei manieren is geprobeerd om iemand te leren lezen, of als iemand nog nooit echt goed leesonderwijs heeft gehad, dan kan pictolezen een probaat middel zijn om over de eerste leesdrempels heen te stappen.

Vanuit het pictolezen kan in samenhang met bijvoorbeeld de leesmethode *Lezen moet je dóén* alsnog met het leren lezen worden begonnen. Laagdrempelig en vanaf de eerste stap gericht op succeservaring.

Slechthorenheid en doofheid

Het is aan mensen met een aangeboren of vroege auditieve beperking heel moeilijk uit te leggen hoe de structuur van de Nederlandse grammatica in elkaar steekt. Gebarentaal en ook de meeste beeldschrifttalen gaan uit van kernbegrippen waaromheen de slechthorende of dove persoon zich een 'eigen' grammatica eigenmaakt.

Het Picto Semi schrift maakt het mogelijk om toch grip te krijgen op de Nederlandse grammatica omdat deze grammatica in het Picto Semi schrift zo volledig mogelijk is gevisualiseerd.

De een-op-een ondertiteling zal voor deze mensen het leren lezen en leren doorzien van de gesproken taal eenvoudiger maken.

Afasie

Mensen met afasie kunnen met pictolezen stap voor stap de taal in hun hoofd terugveroveren. Niet volledig, maar toch een beetje. En soms een beetje meer.

Trijntje de Wit-Gosker

Disclaimer

Copyright

Binnen het gepresenteerde materiaal is zo zorgvuldig mogelijk omgegaan met bijdragen van derden. Het is niet de bedoeling om enig auteursrechtelijk beschermd materiaal te gebruiken voor publicatie. Mocht dit naar uw idee toch het geval zijn waardoor u in uw belangen wordt geschaad, neem dan contact op. Indien het bezwaar redelijk is zal het betreffende materiaal zo spoedig mogelijk worden verwijderd.

Deze pictoschrijver is bedoeld voor het maken van teksten voor eigen gebruik. De picto's mogen zonder toestemming van de uitgever niet worden verspreid of anderszins worden opgenomen in artikelen of andersoortige publicaties. Daar waar na toestemming wel gebruik gemaakt wordt van het materiaal moet duidelijk worden aangegeven dat het picto's betreft uit het Picto Semi Schrift, © Trijntje de Wit. Lees ook de specifieke licentie-voorwaarden die betrekking hebben op deze pictoschrijver.

Eigen bijdragen en privacy-verklaring

De gebruiker wordt in staat gesteld om picto's, ideeën voor picto's en pictoverhalen aan te leveren. Hierbij dient men zich ervan te vergewissen dat dit geen inbreuk op het auteursrecht maakt. M.a.w.: u bent de oorspronkelijke auteur van de bijdrage en het ingestuurde materiaal mag door de uitgever van de pictoschrijver gepubliceerd worden. Het aanleveren van verhalen verloopt via de mogelijkheden die de pictoschrijver biedt. Bij eventuele publicatie worden, indien gewenst, uw naamgegevens vermeld. Lees ook de specifieke voorwaarden die betrekking hebben op het aanleveren van picto suggesties en pictoverhalen (zie handleiding en voorwaarden bij deze pictoschrijver).